

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 20. У Сомбору 31. Октобра 1867. Год. IX.

Школски Лист излази месечно дваред: сваког 15. и последнѣг, а Пријатељ србске младежи излази као додатак школскога Листа. Цена е за оба Листа 4 Фор. на годину.

Мисли и изреке єднога од првих педагога новиєга доба.

ЈВНИ ЖИВОТ.

Найплеменитији люди само су се о томе старали, да поправе станѣ людства у малом и у великом. —

Буденѣ свести за опште благо, то е данас најлепша и највиша задаћа. —

Сваки грађанин до онога последнѣга надничара треба да стои ма у најманьой али склоплѣной целини, да има своју дружину, а ова своје скупштине, де би сваки поштен члан друштва имао свой глас, па да се ту светую о усавршеню свог рада, о своим дужностима и правима, да єдан другом делом и саветом буде на помоћи. —

За човека одушевљѣна за опште благо нема данас благослова без удруженя свию оних снага, што исту тежню имаю. —

Никад ништа од онога грађанства небуде, коє нема ни своих друштава, ни своих органа, ни чланстава. —

Валя не само занатлиє да склопе свак своє друштво, него и лекари и правници и учитељи и свештеници, и сви. —

Наше потомство имаће посла, док схвати наше време, како е можно, да читава друштва и зборови, да најизображеніи и наученіи люди за све имаю више свести, него за уређењѣ явнога живота.

За честита човека нема данас више приватне среће без обштег благостаня.

Рођасм у друштву упућенисмо, да едан другом у животу помажемо. Исто то иште од нас и она виша племенития свест. Ко год е овај глас и позив у себи осетно, примио е идею божанства у себе. —

Живот у држави валя да буде живот активне дружине позитивна саучешћа и међусобнога помагання. —

Без обштинске свести и задничке радињ свию за обште благо и напредак чине люди само просту гомилу, а не друштво. Друштвени живот онде е само, де се задничка друштвена обштинска цел унапређуе. Само у правом друштву има и правих друштвених снага, што се само ту развию и ту раде, де е обштинске свести и духа. Зато нетреба да има никаквих тайних ни сепаратичких друштава. Ко год ступи у кое тайно и затворено друштво, што ние сваком честитом грађанину приступно, тай свою снагу извучи од обштинства и одриче е обштинству, а то неби никако смело да буде. Я сам безусловно за све, што е явно, и препоручуем то свима, а мрзим на све, што год се крие од јавности. —

Долаћи, породички живот многих врло е штетан по друштво. Човек што е само ограничен на свою породицу увек е и другчине ограничен и едностран, и тим стиснут и себичан. Таки човек ние кадар, да ради шта обште-кориснога. Многи од тих люди не само да нису обштинству на корист, него су још од штете. Сви валя за тим да тежимо, да споимо породички дух са племенитим обштинским. —

Зар ние можно начлвити у сваком месту бар по едну дружину од припознато најплеменитијих люди, што би себи узели за цел да унапреде обште благо. Само збор таких люди кадар е унапредити обштину у свакој струци. Све што у том кругу има одношая на благо и свию скупа и сваког поединце, био би предмет светованя и договор за тай збор. —

Изображенј е обште благо, обшти напредак снага и ослобођенј у најпространивму смислу те речи. —

Найтврђи град, што га данас могу обштинени државе да дигну за свою одбрану противу своих душмана, то е просвета народа. Оне мале сеоске кућице што се зову школе, то су данашнј твр-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

днѣ. Де те цветаю, ту в и народ снажан и сре-
ћан, богат и напредан, ма био наймавѣи, а де
тих нѣ, или дете пропадаю, ту мора и тај народ
пропасти макар био другчѣ найвећи. —

Дистервег.

ЗАПИСНИК

првог јавног збора учительског у Про-
топресвитерату Сегединском, Диецези
Бачкой,

кои е 31. Августа 1867. у Србском Бечею, под председниш-
твом окружног управителя, пречастног Господина
Александра Бостића држан.

У ком учествоваше од част. Г. свештеника и местних управителя
школских : Јован Цветковић из Фелдварца, Урош Нишић из Мола, Алекса
Јосић из Срб. Бечея; од Госпде Катихета : Александер Поповић из
Срб. Бечея, од Госпде местних Старателя школских : Тома Ивановић
бележник из Фелдварца, Стефан Попадић подкнез из Срб. Бечея, Ар-
кадија Матић тежак из Петровог Села; од г. Учителја : Трифун Влашић
ђакон из Сенте; Арон Илић и Евђение Вучић из Мартоноша; Тома Јан-
кичевић из Сегедина; Ђорђе Луданћ, Никола Коњиовић и Ђорђе Гойко-
вић из Суботице; Драгутин Дадић и Никола Кирић из Аде; Сима
Нияковић и Милош Летић из Фелдварца; Тима Слещевић и Ђорђе Мар-
ковић из Петровог Села; Алекса Докић и Лазар Јосимовић из Мола;
Тодор пл. Брановачки из Сенте; Лазар Поповић из Шандора; Ђорђе
Петровић, Стеван Жекић и Ђорђе Глибонски из Срб. Бечея; Од гос-
пде гостию и грађана: Ст. В. Поповић свршени правник из Пеште,
Др. Арон Войновић одвѣтник из Срб. Бечея, Тада Елчић економ из
Срб. Бечея, Милутии Татић, жуп. пристав из Куле, Сима Стефановић
економ из Турие, Мита Сомборски земљомер из Срб. Бечея, Ђорђе
Крестић сврш. медицинер и Сава Крестић медицинер из Срб. Бечея.
Димитрие Зорић сврш. Богослов и певац из Срб. Бечея, Ђорђе Петро-
вић сврш. Богослов из Мартоноша, Велько Поповић и Ђорђе Радоса-
влѣвић учит. из Турие, Велько Поповић сврш. приправник из Марто-
ноша, Исидор Стояновић и Самко Стояновић економи из Срб. Бечея,
Стеван Јуцић трговац из Срб. Бечея и Вуя Главашки тежак из Србског
Бечея. —

Сакупљѣни збор помоли се Богу.

По свршеној молитви председник отвара саветовањ збора,

препоручуюћи, да се сваки говорник само чисто оне ствари придржава, која у делокруг данас скупљног збора спада, а на против, избегава све оно што би чију личност вређало.

За овим се приступи избору деловође, за које избрани буду Стеван Жекић и Ђорђе Глибонски учитељи Србско-Бечейски.

Тома Јаникијевић поздравља срдачном беседом сакупљени збор; изјављуе велику радост, што од оваког братског договарања леп изглед има на бољу и сретнији напредак народних школа.

Збор му се одазвао са „живео.“

1. Збор овај имајући пред очима велике оне користи, које из оваког здруженог договарања по напредак основне народне школе проистећи могу; — пре свега за дужност своју сматра, високој влади, што је наредити благоизволела, да се окружни учитељски зборови држати имају, усредну своју захвалност и овде одати и изјавити, тврдо уздајући се: да ће свестно држањ тих зборова, повода дати, да висока влада допусти и главне учитељске скупштине држати, у којима ће из целе овој стране православне Србске Ђрархије учитељи и други народне школе искрени поборници учествовати моћи.

2. Збор овај приметивши, да у средини својој невиди врле трудбенике народне школе: Павла Берића, Милоша Ђурчића и Александра Чичовачког учитељ Молске, којих је користну радњу немилу смрт, у најлепшем цвету младости прекинула. — —

при спомену имена младих тих сатрудника своих, тронут жалостном судбином њињом, тужно и узбуђено одазвао се том спомену са „Бог да им душу прости“ и „вечна им памет.“! —

3. Читају се ланске године предлози зготовљени и поднешени од Ђ. Луданћа, Ђ. Марковића, М. Д. Деановића и Ђ. Глибонског, и пита се: да ли ће се при овима остати, или ће се и други саслушати, пак после о свима по себце рећ водити?

Збор се изјави, да жели при донешеним и стављеним предлозима остати и о њима договарати се.

4. Луданћ и Марковић узеше своје предлоге натраг, вр увиђају, да је оно, што предлагане од чести постигнуто. Деановић са болести одсутствује; тако узе реч Глибонски, и пре

свега прочита свой писмени састав о правој важности народних школа — —

збор е овај чланак пазљиво слушао и са одобраванјем до знања узео.

5. Пређе се на предлоге, и тим поводом поведе се реч о школској молитви пре и после предавања. По дужем договору буде решено —

да се при молитвама неодређују правила, те да се печитају једне и исте при и на свршетку предавања, но да се на изменце узимају како свршене молитве, тако и тропари, псалми, као и друге научене духовне песме. С тим ће осим Богомољб и по поворавањем вишечерчених од велике користи и добитка бити, а и више времена на остале предмете остати. Приметило се још и то, да ће молитве на сазиданјем душевно деце, онда највећи утисак причинити, кад сваки васпитатељ, не само говором, но и своим добрим примером њима и у цркви и у школи и ван ових, предходи.

6. Заподене се реч о школским читањима, почем неки приметнише да нису у духу народноме сачињене и списане па и по нашу децу, као Србчад, пробитачне бити немогу. —

Овим поводом устане Ст. В. Поповић, и моли, да му се у збору допусти говорити, не као учитељу од струке, но као Србину, коме добро народа на срдцу лежи, што му се и дозволи. У говору свом наводи, да су саданјем наше школске читанке, прво пуно погрешне, што се језика тиче; друго, што су кроз и кроз немачким духом написане и вели, да су с тога више отров него душевна рана по нашу децу. — Наводи даљ, да су у том погледу читанке у Кнежевини србској много бољ, и предлаже, да се узме у обзир, напредак читанака у осталих народа а нарочито у Србији, па да се према томе израде читанке, које ће одговарати потребама нашим. У даљем свом говору вели, да школа неваља само једну страну човека и то разум да развија, по треба и срце да му облагороди, развије, и у пуној складности васпита и изобрази. —

Овај е говор са бурним допаданјем и одобраванјем од збора праћен, и решено е да се позову учитељи Марковић и Глибонски, да први из буквара, а други из читанака поименце недостатке наведу, и у погледу на преустројство таквих, своје писмене предлоге о доидућем збору донесу; да се после висока власт школска умоли, да по тада зглављеном и од збора усвојеном распореду, ако за добро пађе, за школе наше,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нове читанке посредством за то способних особа израде и уведу. —

7. Код рачуна како напаметног тако и писменог увидило се да већом страном, у школама овог округа, тежко се успева. После дужег договарања решено е —

да се у првом разреду, као на оном месту где се поред осталих и овой науци, главна и добра основа дати има, од бр. 30. у сва четир вида, умно и писмено, мањ свршити несме, а више по околности времена и успеха слободно е.

8. Претресајући збор редом школске предмете, дошао е и на приповеданђ библичних приповедака и жития Светих и донешен е предлог да се све ово што украће приповеда, придржавајући се свагда поглавито ствари —

узимајући у обзир време кое ситнице код ових предмета изискују и односе, збор е усвоио овай предлог.

9. Саветовало се о великой потреби и важности недељних школа, и признало се, да поред све најболђ волђ и надстоявања до данас у погледу тога, слабо е шта учињено; решено е,

да се сваке године пре свега деца, из дотичних записника уредно напишу, пак онда чешће висшой власти пријављују, те ће се иста за ту ствар больма заузимати, и родитељ оне деце, која су за те школе способна, опоминяти, а у противном случају и силом натерати.

10. При саветованю о крайной потреби да се недељна повторна школа у свима местима што пре заведе, учињен е овай предлог и питањ: би ли могла и она деца, која не само основну школу редовно свршила, но у ню ни ишла нису, а стария су од 12 год. примити се у недељну школу, пак да слушају, док редовни недељошколци прописане предмете повторавяю, а после тога да се и они нарочито чрез катихету, светим молитвама и Православной вери обучаваю? — и би ли таково поступањ са овима, успех оних ученика задржавало?

Збор ма да ни мало не сумня о том, да би таково поступањ успеху редовних недељошколаца сметало и тай мањ више задржавало, при свем том знајући:

да од стотине за школу спсобне деце 75. има, која су 13 год. старости достигла, а основну школу, или су мало, или нимало походила, пак су због тога у погледу религиозно-моралном тако запуштена, да готово ни најмањга понятия о истиной православной вери немаю, ни едне молитве како треба

читати а јошт манѣ ту разумети у стању нису; далѣ узимајући

у обзир, RS

да би тај велики број деце, кад би сваке неделѣ и празника за три године едно задругим, као већ одрастни и разумни, у ту школу долазио и ту, да их нико ништа неучи, но само да пазљиво слушају, како редовни неделни ученици молитве разборито читају, Еванђеље и Апостол тумаче, житија Светих приповедају, пак би од самог тог слушања, и с њима мешања и другованја без сваке сумњѣ доста примила и научила, што ће им за живот корисно и душу спасоносно бити; а кад би се јошт и чрез Катихету соразмерно том учила, а и вешти неделешколци побуђивали, да и они помогну ту браћу своју, односно сеѣ, закону Божијем научити, без чега честити и врли люди нити ѣ било нити ће бити — то заиста пожелани успех, неби изостао! Осим тога многуважавајући и ову врло претежну околност,

да би иста деца тим начином заједно са неделешколцима после окончаног предавања свагда из школе у цркву на службу Божију ишла — што би без сваке сумњѣ изостало, ако би се после подне обашка науке ради скупљала — и тако би у раной младости привикла се, сваке неделѣ и празника у цркву ићи, те би се тим изкоренио онај грешни обичај и неразумна мисао, као да ѣ за младеж доста, ако само о највећим празницима у цркву дође, —

све то свестрано расудивши, збор тврдо држи, да би морални добитак, кои би се тим начином постигао, по сав народ далеко претежнији и кориснији био, него ли већи успех, кои би неделешколци без те сметњѣ у дотичним наукама учинили, — пак ѣ зато према садашњим околностима, за врло нуждно нашао, да се вишепоменута деца у неделну школу приме, или правие рећи, и ови и они чрез надлежну власт натерају и приморају, да у ту школу долазе, пак и на њи при предавању, соразмерни обзир узме.

11. Договорало се о томе како би се заклада за учительске сироте завести могла, и увидило се да ѣ ово едан од замашнијих предмета, кои се за кратко време како валя исцрпити неможе, зато ѣ предлагано, да се одбор одреди и њму та радња вовери.

Тим поводом, устане Ст. В. Поповић, и говори, да би могуће било установити једну учительску задругу, свију учителя Србског народа; та би задруга имала две цели: једну научну

а другу материјалну. Научна би цель била та, да се Србски учитељи скупљаю сваке године на учитељске састанке, где би могли већати о напредку србских школа; а материјална цель, што би се у тој задрузи могла основати заклада за учитељску сирочад; заклада, која би могла пружати и новчане помоћи оним учитељима, кои су по далѣ, на немогу да допутую до места састанка. У случаю, ако би збор овај предлог усвоио, обећава говорник са своје стране, да би готов био проучити такав састав задруга и осталих народа, и да би према томе поднео у идућем збору писмен обширан предлог, кои би саму ствар свестрано разяснио, и могућност задруге свию србских учитеља доказао. — —

прима се са обштим и бурним допаданѣм и одобраванѣм; а поред тога сходно горнѣм предлогу, решено е: да се одреди одбор, кои ће писмен предлог, у погледу на закладу за сироте учитељске идућем збору поднети. У овај одбор избрани су Т. Јаникијевић и А. Илић.

12. Донешен е предлог у погледу на школске испите, ер се увидило, да се на недељне и полгодишнѣ испите много времена потроши, због спремања и приуготовљенја за исте; далѣ, по свршеном малом испиту, мисле више родитеља са децицом заедно, да су школску годину навршила, пак како јошт к томе, польске раднѣ наступе, и незавире више у школу — овај е предлог од збора усвоен, ер е доказано, да се о напредку школском приликом, месечног, а особито главног годишнѣг испита, свако коме е до тога стало, довољно осведочити и уверити може.

13. Увидило се, да би врло добро било, кад би се при свакој школи по местним околностима школска заклада завести могла, и предложен е слѣдећи начин: да свако дете изузимајући сиромаш, месечно по едан новчић доноси. Од овог би се по времену до неке известне своте новаца дошло, кое би као главница закладе била, и којом би местни учитељ под надзором више школске власти руковати имао. Цел закладе поглавито била би та, да се сиромашни ученици са нуждним опремама школским по снази закладе намире и школске књижице заводе. —

Ово се све усвоило с тим додатком, да тако исто и новци, за продане пешкире и остале ситнице, кое деца на барјаци, рипида и чираци при погребу добияю, у ту закладу уђу. Свршено е далѣ јошт и то, да се приликом погребса само

најстарија деца за пратњу употребљу, и по детету 5 нов. узима, од којих 2. да се детету за труд да, а остала 3 нов. да се такође школској заклади придодаду.

14. Председник говори, да би високом налогу у подпуној мери слѣдствени били, и да би правој задаћи оваковог збора што больма одговарали, нужно је да се о идућем састанку и практична предавања држе. —

Два учитеља Жекић и Глибоньски пријавише, да су вольни таква предавања на идућем збору ради угледа са децом школском држати.

15. Питанъ је састављено : дал се могу школски часови, кои су законом школским утврђени за почетак и свршетак свакидашњег предавања, зими и лети променути, и сходно времену удесити ?

Збор се изјаснио да то може бити, с тим додатком да се само строго на трајанъ школских часова пази, ни у чему некрпље, но свагда обдрже подпуно. Тако исто и што се дана тиче, кога деца школска недељно ради одмора имају и слободно уживају, може се по околностима места узети ма кој дан са горњим додатком.

16. Зна се, да је школским законом ђимнастика, као редовни предмет у школе наше заведена, зато се предлаже и и цео збор позива, да на исту, већу пажњу поклони и редовно упражњава —

прима се са одобраванъм, да се онако и онолико из истог предмета изтерује, колико је о томе у школском Листу писано.

17. Предлог је стављен, да се умоли високо министарство, да високоблагородном Господину Др. Ђорђу Натошевићу, из обзира великих и обште познатих заслуга Негових око поправљања и уређења наших основних школа, управа истих Нјму довери. —

Овај је предлог дочекан са одушевљенъм, и наређено је, да се што пре молба, ради тога, преко честијше консисторије, на своје место одправи. Господин Ст. В. Поповић умолѝи је и примио се да молбу састави.

18. Почем је саветованъ овог збора за сад свршено, упитало се : Кад да се збор састане? —

Жеља је обшта, да се светле неделъ збор сазове и сакупи.

19. Луданъ предлаже, да збор од стране своје изјави благодарност овдашњим частном грађанству на љубави и искренности са којом их угостише —

предлог овај би са свију страна и са обштим одобраванјем усвоен и до знања стављен.

Председник узима реч и изјављуе скупљеноме збору своју захвалност, што бише за тим, и увидише користи, кое од оваковог здруженог саветованја, по школе наше, имати можемо, па с тога поред свију путних тегоба доћи непропустише. Вели далъ, да успех овог првог састанка, ако баш и није како знатан, али му за то поред озбиљног заузимања и надстојанја нашег, лепа будућност предстои. Напомињъ напоследку, да ће сва овакова саветованја и договори узалудни бити, ако ми сви за тим небудемо, да се, у колико е можно, и у колико до нас стои, закључци овога и у дело приведу. Уздајући се у Бога, изјављуе наду на скорашњи састанак и са збором се прашта, на кое би са свију страна одпоздрављен.

За овим се целокупни збор помоли Богу и тиме у пола шест часова по подне саветованј заврши.

Александеръ Бастичъ,

окружни срб. основ. училишта надзиратель.

Ђорђе Глибоньски,

Стеван Жекић,

деловође.

Школска друштва.

У Виртембергу постои од год. 1837 школско друштво, што су га завели ондашњи свештеници, коег е цел, да унапреде народно изображенј путем основне школе. Друштво се ово подузело, само својом речју да ради. Спочетка е имао сваки члан да уложи годишнј 2 фр. за трошкове, а кад се фонд оснажио, пао е улог на 1 фр. данас е само $\frac{1}{2}$ фр. Одма е завело друштво лист као орган, и ради се лепим успехом. Од 1848 год. склопио се из тога друштва одбор за издаванј корисних књижица за прост народ, и овај ради врло похвално.

Далъ постои ту од г. 1840 друштво учителя, што га е завео ондашњи управитель селшнарис чувени парох Рике, од малих улога и поклона. Ово е друштво одма завело свой учительски лист, кои е и данас едан од најбольих листова онде. Ово друштво установило е фонд за помоћ учителя; из тог фонда издато е прошле год. 974 ф. на учительске удовице,

263 ф. на сироте и 142 ф. на болесне учителѣ. Главнице нема више но 4500 ф., а остало су све кое редовни, кое изванредни прилози, поклони ил приходи од Листа и од књига.

Окром тог постои од г. 1857 друштво за потпору римских учителя. То е скупило за ово 10 год. фонд од 12749 ф. из прилога од 1002 учителя, 453 свештеника и 24 приватних. Сваки прилаже 1 ф.

Ланьске године завели су сви учителѣ башка друштво учительско и имаю свой лист, што га е дужан сваки члан да држи. Од г. 1862 постои и друштво еврейских учителя, има их само 38 чланова.

Окром тога завео е прошле год. едан од учителя са своіом женом полгодишњи течај за учительке женских радња, имао е 15 ученица, дао е 676 сати у ручним радњама, 114 сата за практичну радњу у школи, 56 сата у красно- и правопису, 49 сати у рачуну и саставляню рачунских писмена, 76 сата у рисаню, 64 сати у теоретичной науци о методу и дисциплини, свега 1035 сати. Испити у овой школи испали су на велико задовољство свию надзирателя и власти.

С ве ово саопштавамо ради угледа.

Станѣ фонда Школскога Листа,

коим Сомборска србска црквена обштина манипулира, на свршетку године 1866.

У почетку месеца Јануара године 1866, главница фонда Школскога Листа износила е: — — — — — 3071 фр. 98½ н.

I. У течаю године 1866 ушли су ови прилози:

14. Марта, Г. Др. Конст. Пейчић из Павчева од чистог прихода свога дѣлца: Спомени Сави Текелић поклана	— — — — —	10	„	—	„
23. Окт. Преч. Г. Стефан Михаловић Архимандрит Ст. Ђурђевски	— — — — —	100	„	—	„
20. Нов. Исти Господин Архимандрит Михаловић	— — — — —	50	„	—	„

Интерес од оба ова прилога има се по жель Г. дародавца обраћати на плаћанѣ два ексемплара Школ. Листа, кои ће се шилати едноме сиромашном учителю Будимске, и едной сиромашной школи Карлштадске епархиве.

- Прилози на фонд Школск. Листа, у течаю године 1866 из Стапара, Митровице и Мокрина, о којима е у бр. 8. 11. 16. и 20. Школскога Листа год. 1866 јављено, износе — — — — —

6 „ 92 „

За пренос : 3238 фр. 90½ н.

Пренешено: 3238 фр. 90½ н.

II. У течаю године 1866 примљени су ови интереси:

1. На обвезницу од 200 фр. а. вр. за целу годину 1866. интерес 6% износи	—	—	—	—	12	„	—	„
2. На две државне задужнице Г. Павла Георгијевића, свака од 100 фр. ср. за целу 1866 годину 5% интерес с придом 30% но по одбитку 7½% доходарине	—	—	—	—	12	„	25	„
3. Интерес 6% на суму од 1332 фр. 52 кр. а. вр. за време од 20. Фебр. 1866, до истога дана 1867	—	—	—	—	79	„	95	„
4. На суму од 125 фр. а. вр. интерес 6% за време од 20. Фебр. до 4. Августа 1866	—	—	—	—	3	„	36	„
5. На суму од 10 фр. што е 14. Марта 1866 у касу увешена, од истог дана до 20. Фебр. 1867 интерес 6% чини	—	—	—	—	—	„	56	„
6. На капитал Гд. Арх. Михаловића од 150 фр. интерес 6% од дана примана до последњег Децбр. 1866	—	—	—	—	1	„	47	„
Сума					—	—	3348	фр. 49½ н.

Приметба. На растеретницу Барона I. Николића од 100 фр. ср. интерес од 1. Мая 1865, није подигнут, због тога, што уз исту растеретницу нема више купона.

Од овога капитала налази се у издавану за штампањ различитих књига 996 фр. 37 н. која сума преко целе године интереса није доносила. Осим тога на штампањ књиге: „Чланци о воспитану“ издата е 4. Августа 1866 у напред сума од 125 фр., која такође од поменутога дана интереса доносила није.

Овако е било стањ фонда Школскога Листа на почетку Јануара ове године, кад е рачун свију фондова, што их пркв. србска общтина Сомборска манипулира прегледан.

Стањ фонда за учитељске сироте,

који се уз фонд Школ. Листа манипулира, на свршетку године 1866.

По гласу рачуна у Школ. Листу од год. 1866 стр. 93 изложено на почетку 1866 године износио е овај фонд — 194 фр. 20½ н.

у течаю год. 1866 као што е објављено у бр. 19 и 23 Школ. Листа од исте године, примљени е прилог из Неузине,	—	—	—	—	—	—	—	—
и од Гд. Настића из Србобрана	—	—	—	—	—	—	—	—
Прилог Ђ. Радосављевића учитеља у Турин, (види Шк. Лист. 1867 бр. 1 стр. 16) износи	—	—	—	—	—	—	—	—
Интерес 6% на капитал од 194 фр. 20½ новч. а. вр. од 20. Фебр. 1866, до истога дана 1867, износи	—	—	—	—	—	—	—	—
					1	„	94	„
					5	„	—	„
					2	„	—	„
					11	„	65	„

Цело стањ фонда за учит. сироте износи 214 „ 79½,

Овако е било стањ фонда за учит. сироте на почетку Јануара 1867. приликом предав рачуна.

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

ИЗ СРБСКОГ УЧИТЕЛЈИШТА. Предавања у србском учитељишту започета су 5. Октобра, пошто су пред тим три дана испити за приманѣ и накнадни испити неколицине ланских приправника из поединих предмета држани. — Наредбом в. кр. угарског Министарства Просвете од 1. Септембра о. г. бр. 8906 за привременог професора треће установљене катедре на овом заводу наименован е Г. Александар Костић изучени техничар и учитељ овдашњѣ реалке, кои е добивши на ново звање декрет од Њгове Светости Господина Патријарха Србског, горепоменутога дана у школу свечано уведен. По смислу горњѣ наредбе Преч. Г. Димитрије Поповић катихет има ове године у 16 седмичних часова предавати своје досадашњѣ предмете (види бр. 17 и 19 овога Листа) изузимајући црквено-славенски език. Главни приправнички професор Никола Вукићевић у 16 седмичних часова обучава приправнике у педагогији, дидактици, историји педагогије, земљипису, отачаственици и црквено-славенском езику, а такође и руководи практична покушавања приправника у основном обучавању. Новонаменовани професор Г. Костић у 8 седмичних часова предаје природне науке и економију, рачун с геометријом, мађарски и немачки език. Господа помоћници Ђорђе Теодоровић и Никола Грујић предају као и досада, први краснопис и писањѣ, а други хармонично појанѣ и гимнастику. —

У првом приправничком течају има 24 редовна приправника, од којих двојица течај понављају а остали су сада у Завод ступили. Од новопримљених ученика едан е свршио пети гимназиски разред, дванаесторица свршили су четврти гимназ. разред; седморица изучили су трећи реални разред, и двојица су по наредби в. кр. министарства примљени условно. Накнадно се уписао едан гимназиста, и два савршена прогимназисте, кои дозволенѣ изчекују да се за редовне ученике приме. По овоме дакле било би у првом течају, 27 приправника. Међу овима има 10 Бачвана (и то 4 Сомборца); 11 Банаћана; едан Србијанац из ужичког округа, 3 србина из Баранѣ, 1 из Толне, и само едан едини Сремац.

У другом приправничком течају има 21 приправник. Од ових су 18 прешли из првога течаја, едан е као практичан учитељ имајући дозволенѣ да учитељски испит положити може, својвољно дошао да науке слуша, а едан е као савршени Арадски приправник и вишегодишњи учитељ примљен у други течај. Осим ових слуша предавања у II. течају едан Србин из Приштина, по имену Јосиф Костић, кои е у Београду другу годину Богословие са отличним успехом свршио, а сада се овде припрема за будућег учитеља у својој домовини. — Између приправника другога течаја осморица су Бачвани, (и то 4 сомборца) осморица Банаћани (међу њима 5 вршчана); едан сремац; тројица из Србије и едан из Старе Србије.

Из овога пописа увидиће сватко, да завод овај из Србије и из Старе Србије више питомца добија него из Срема Славоние и из Војне границе. Желити би било, да народ србски из поменутих крајева

такође синове своје у овој завод шалѣ, како би се ту за ваљане учитељѣ о народном грошку изобразити и потом у школама тамошњим роду свом послужити могли.

Још би желити било, да се већ еданпут — по смислу заключена народног расправног сабора од год. 1865 престану у дољним пределима нашим наиме у Срему и у Славонији за учитељѣ постављати богословци и други неприправни люди, кад имамо србску препарандију у Сомбору, у којој се младеж наша за учитељско звање едино како ваља приправити може.

На жалост имамо дописа из Бачке и из Баната, у којима нам се туже, да неке общине силом настоје за учитељѣ узети богословце и ђаконе кои се за учитељско звање приправљали нису. Ми се надамо, да високо кр. Министарство просвете никако допустити неће, да се од постоећих наредба на штету школе одступи, а общинама нашим саветуемо нека бирају себи за учитељѣ најболѣ и највртније приправнике, кои сада без употребљени стое и морају да из нужде писарске дужности одправљају, дочим би много болѣ у стану били роду свом као учитељи послужити.

НОВА СРБСКА ГЛАВНА ШКОЛА. Община вароши Србобрана (Сентомаша) закључила е своју средоточну школу у главну основну школу преобратити, тако да у овој школи ученике првог и другог разреда обучава едан учитељ у едној школској соби. Као што чуемо за учитеља 1. и 2 разреда у овој новој главној школи постављени ће бити досадашњи учитељ девојачке школе г. Павао Дамяновић; у трећем разреду бити ће учитељ г. Нестор пл. Миковић а у четвртм г. Јован Настић обоица досадашњи учитељи средоточне школе Србобранске. После оваковог поделења досадашња учитељица послова и савршена приправица госпођица Анка Јанковићева примиће на себе и предавањѣ науке у девојачкој школи Србобранској. Предградске школе остају у стану досадашњим, у њима ће се само букварци и часловци учити, а потом ће прелазити мушка деца у III. разред главне школе, а женска у најстарије одељењѣ девојачке школе Живили родољубиви Сентомашани, и да Бог да скоро отворили у средини својој још и прву србску земљодѣлску школу !!

ПОДИЗАНЊ НОВИХ СРБСКИХ ОСНОВНИХ ШКОЛА. Из поузданог извора дознаемо, да е община Новобечейска установила нову девојачку школу с платом учитељском од 420 фр. — У Сомбору закључило е ових дана варошко представништво, да се још две основне србске школе оснују, една у предградију Селенич а друга у Црвенки. Плате ће у свакој бити 420 фр. а сав редовни трошак годишњи на издржаванѣ обе школе и плаћанѣ за кирију годишњѣ ће износити 1200 фр. Такође се у селу Марђити код Вршца о томе ради, да се Србљи од Романа одеље и да се чисто србска школа оснуе.

НАИМЕНОВАЊА УЧИТЕЛСКА. Ч. Консисторија Вршачка наименовала е, а в. кр. угарско Министарство просвете потврдило е на бр. 12347, Господина Авакума Траванија за учитеља мушке светоуспенске школе у Вршцу. Новонаименовани изучио е 4. гимн. разред у Сегадину, а препарандију у Сомбору, и проглашен е да е способан за учи-

теля основне школе с препоруком. Јавили су се још : Михаило Стојановић и Филип Милутиновић.

Ч. Консисторија Будимска у оскудици довољних компетентна наместила е привремено за учитељ :

1. У Ловри, свршеног богословца госп. Гаврила Бољарића ;

2. У Калазу г. Марка Римског ;

3. У Србском Алмашу, Ђорђа Беченћа досадашњег Чипског заступника учитељског, кои е учитељски испит у Сомбору положио :

4. У Шиклошу, свршеног богослова г. Богољуба Топонарског ;

5. У Литоби, свршеног приправника Илију Савића, и

6. У Херцег-Сулшоу свршеног приправника Јована Деспотовића.

Све ово одобрено е од в. Министарства просвете под бр. 11,540 и 12,555, с тим додатком, да се на концу школске године 1868. стечай разпише и ова места онда да се стално поуне.

Ч. Консисторија Темишварска наименовала е, а в. Министарство просвете под бр. 12,856 потврдило е за учитеље у Србском Св. Петру, и то : г. Владимира Вуића за први, а г. Милоша Алексића за други разред. Вуић е свршио романску препарандију, био е учитељ у Сараволи и положио е србски учитељски испит год. 1865. — Алексић е свршио 4. гимн. разред у Сегедину, а препарандију у Сомбору и проглашен е да е способен за учитеља у основној школи ; досада е био србски учитељ у Парцу. Јавили су се још. Светозар Миладиновић, Јован Жупуньски, Сима Болманац и Сава Бугарски.

УПРАЗЊНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА. У Вел. Кикинди на предградској школи. Плата е : 520 фр. слободан стан и огрев.

У Гаду, плата 84 фр. 3 ланца ораће земљ, 1 ланац ливаде, $\frac{1}{4}$ л. баште, 30 пож. жита, 10 пож. кукуруза, и стан.

У Соки, плата 113 фр. 3 ланца земљ, 36 пож. жита, 3 хв. дрва и стан.

У Малом Бечкереку, плата 147 фор. 3 л. земљ, башта, 55 пож. жита, 10 хв. дрва и стан.

Учебни език у прва три места е србски а у четвртом србски и романски. — Молбенице за сва ова места поднети се имаю ч. консисторији Темишварској.

Јошт е упразњено учитељско место у селу Чалми у Срему. Молбенице се имаю на ч. Архиепископ. Консисторију поднети.

ЛЕКАРИ И ШКОЛСКЕ ЗГРАДЕ. Ово последњи доба обраћаю сви свестнији люди велику позорност на школске зграде. Особито се око овога заузимљо млађи лекари, те јавним говорима и предавањима учили су на неброј места, да су ниске школске собе узвишене, узане и тесне разширене, мали прозори начинјни су велики и удесни, са удесном вентилациом ; особито е урађено у томе, да су свуда постављене згодне скаме, те се сила манђ виђа примера од кратковидности на деца, од погуривања, искривљена вртењаче, шкрофуле и осталих болештина, а од највеће е важности то, што се на њихову препоруку и заузимањ свуда дижу уз школске зграде игралишта за децу, и

свуда уводи гимнастика, о чему лекари највише настоје, и са чега ће им докел остати слава и света успомена.

УЧИТЕЉИ И КЊИГЕ. У Бечу се склопило друштво грађана на ту цел, да набављају своим учитељима потребне књиге и листове ради бољег изображења у учитељској струци. Жалосно, е да учитељи ни у престолници немају толико плате, да могу сами себи давати за изображавањ њужна средства, али е међутим хвале и угледа вредно, да се свестних људи нашло, што гледе за злу оном ма и овим начином колико могу помогну.

КЊИЖЕБНИ ПОКЛОН. Племенита Госпођа Софија удова Ђремић поклонила е Старо-Бечейској Србској школској књижници приличан број разноврстних књига и тим се ова књижница знатно умножила. На овом лепом дару учитељски збор общине Бечейске госпођи дародатељки јавно захвалује.

ПРИЛОГ НА ФОНД ШКОЛСКОГА ЛИСТА. У Селу Госпођинци на Крстов дан, приликом сеченя колача свечарског у једном дому, говорио е млади свештеник тамошњи Господин Иванчић скупљеном друштву при столу беседу о проналазку частнога крета. За време овога говора сви слушатељи пазили су и владала е међу њима велика тишина. Пошто свештеник беседу изговори прихвати реч учитељ г. Порфирије Бабић и позове друштво, да прилажу на фонд школскога Листа. Том приликом приложили су ови. Г. Г. Иванчић капелан 20. новч; Бабић учитељ 40 новч; Гавра Ђукић домаћин 1 фр; Тима Лазукић гост 10 н; Пая Путанов гост 10 новч. Скупљено е свега 1 фр. 80 новч. коју е суму уредништво овога Листа примило.

Јвна кореспонденција.

Г. Порфирију Бабићу учитељу у Госпођинци. Пролетос смо примили од вас 2 фр. 58 новч. а сад опет 4 фр. обое у име предплате на Лист Школски, по томе имате добрих 2 фр. 58 и, ков ће се у предплату за идућу годину урачунати.

Г. Димитријевићу учитељу у Брестовац. Школскога Листа о 1859; 1860 и 1861 нема више у подпуним бровима.

Общини Мохолској. Ви сте примили Шк. Лист од 1 Јан. до 15 Окт. а бр. 18 вратили сте. Позивамо вас да одма платите иначе ћемо тужити. —

✍ Докле сам могао издавао сам оба ова Листа, сад сам сву примљену предплату издао, а на дугу имам двапут и трипут више него што сам примио. Уљудно позивам све дужнике и овогодишњ и ланске, да се оддуже, иначе ћу морати издавањ Листа обуставити, док дугове неискупим, па ћу тек онда моћи све досадашњ предплатнике намирити. —

Уредник и издаваатељ Школ. Листа.

Издае и уређуе Никола Ђ. Вукићевић.

Брзотиском Андрије Вагнера.